

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Az Európai Parlament és a Tanács határozati javaslata a vállalkozás és a vállalkozó szellem, különösen a kis- és középvállalkozások (KKV) többéves programjáról (2001–2005) szóló 2000/819/EK határozat módosítására”

(COM(2003) 758 végleges – 2003/0292 (COD))

(2004/C 302/02)

2003. december 23-án a Tanács úgy határozott, hogy kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikkelye alapján a fent említett kérdésben.

Az „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció, melynek az volt a feladata, hogy a Bizottság munkáját előkészítse ezzel a témával kapcsolatban, 2004. június 9-én fogadta el véleményét. (Előadó D. Dimitriadis).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2004. június 30-án és július 1-jén tartott 410. plenáris ülésén 140 igen szavazattal 1 ellenében és 4 tartózkodás mellett az alábbi véleményt fogadta el:

1. Előszó

1.1 Az EU-nak a liszaboni célok kitűzése előtt is, és után is számos problémával kellett – és kell most is – szembenéznie, mégpedig: (1) súlyos problémák vannak az európai cégek, különösen a KKV-k versenyképessége és korszerűsítése terén. (2) A hatóságok túl bürokratikusak és egyáltalán nem hatékonyak, ha a vállalkozások elősegítéséről van szó. (3) A KKV-kat képviselő testületek, a hatóságok és az Európai Bizottság között nincs együttműködés, ami előbbre vihetné a vállalkozásokat. (4) A KKV-kat támogató nemzeti irányelvek között nincs összhang. (5) A tagállamokban nincs alapvető hosszú távú stratégia a KKV-k számára. (6) Súlyos problémák vannak a bankszektor és a kockázati tőkések részéről a cégek (különösen a KKV-k) pénzügyi támogatásával kapcsolatban. (7) A KKV-k kis mérete és a megnövekedett kockázat miatt magasak a kölcsönzési díjak és (8) nincs tartós KKV-politika.

1.2 Az EU tisztában van vele, hogy bár az Egységes Piac törvények és jogszabályok szintjén elkészült, a KKV-k nem fogadták el teljes egészében a jelenlegi rendszert annak lehetséges előnyeivel együtt, és nem is használják ki teljes mértékben ezeket a lehetőségeket.

1.3 Az EU kemény harcot vív a nemzetközi versenytársakkal, a jelentős versenyképességet és termelékenységet elérő Egyesült Államok tekintélyes gazdasági és politikai befolyásával⁽¹⁾, Japánnal, a délkelet-ázsiai országokkal⁽²⁾ és olyan feltörekvő gazdaságokkal, mint Kína, India és Brazília.

⁽¹⁾ Az Európai Bizottság közleménye a Tanács, az Európai Parlament, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága számára: „Akcióterv: Európai vállalkozási ütemterv”, COM(2004) 70 végleges, 2004.2.11.

⁽²⁾ Az Európai Bizottság „Európai versenyképességi jelentés 2003” című személyzeti munkadokumentuma, SEC(2003) 1299, 2003.11.12.

1.4 Az EU-t érintő legsúlyosabb szociális és gazdasági probléma a munkanélküliség. Az Unió elsődleges célul tűzte ki az új munkahelyek teremtését, különösen a KKV-k esetében, amelyek az európai cégek túlnyomó többségét képviselik.

1.5 Az EU hatalmas erőfeszítéseket tesz a kutatás és a technológia fejlesztése érdekében, mert tudja, hogy ezeknek a szektoroknak a tökéletesítése az egyetlen mód, amely garantálja a fejlődést és a haladást, azonban a javasolt stratégia nem mindig a várt eredményt hozza, ez pedig a rugalmas mechanizmusok hiányának és a bürokratikus szabályozási kereteknek a következménye, amelyek csökkentik a hatékonyságot és nem kívánt késést okoznak.

1.6 Mintegy a fentiekre adott válaszként helyezte le az Amszterdami Tanács (1997. június) és a Speciális Foglalkoztatási Csúcs (1997 november, Luxemburg) a Növekedési és Foglalkoztatási Kezdeményezés alapjait, miközben a Miniszterek Tanácsa – a 98/347/EK⁽³⁾ és a 2000/819/EK⁽⁴⁾ határozatok révén – megalapozta az európai vállalkozások szervezett és folyamatos támogatását, továbbá konkrét programokat indított el a munkahelyek számának növelése érdekében.

2. Bevezetés

2.1 Célkitűzések

A program célja a munkahelyteremtés elősegítése és az innovatív kis- és középvállalkozások alapítása és fejlesztése a 96/280/EK bizottsági ajánlásban meghatározott módon, a rendelkezésre álló pénzügyi erőforrások – és ezáltal a KKV-kra fordított befektetés – növelésével.

⁽³⁾ 98/347/EK tanácsi határozat az innovatív és munkahelyteremtő kis- és középvállalkozásokat (KKV-k) anyagilag támogató intézkedésekről – a növekedési és foglalkoztatási kezdeményezés – HL L 155., 1998.5.29.

⁽⁴⁾ 2000/819/EK tanácsi határozat a vállalkozás és a vállalkozó szellem, különösen a kis- és középvállalkozások (KKV-k) többéves programjáról (2001-2005).

2.1.1 A KKV-k támogatásának az az oka, hogy kimutathatóan több munkahelyet teremtenek és könnyebben, mivel jól alkalmazkodnak a változó piaci feltételekhez, könnyebben hoznak döntéseket, és gyorsabban alkalmazzák az új követelményeket a cégen belül. Továbbá gyakran a KKV-knak akad a legtöbb problémájuk a berendezkedéssel (a bürokrácia és a pénzügyi erőforrások hiánya miatt), az újító jellegű projektek támogatásával (mivel nem férhetnek hozzá a banki finanszírozási lehetőségekhez, illetve – az új tagállamokban – nincs meg az a banki rendszer, amely hasonló finanszírozási lehetőségeket tudna biztosítani) és a nemzetközi együttműködés fejlesztésével.

2.2 Leírás – a program hatálya

A program három sémából áll: (i) az Európai Beruházási Alap (EBA) által működtetett kockázati tőke-sémából (ETF Start-up⁽¹⁾) hitel) az Európai Bizottság által működtetett pénzügyi támogatási sémából, amely uniós KKV-k közötti, több nemzetet egyesítő közös vállalkozások létrejöttét segíti elő (Európai Közös Vállalkozás – Joint European Venture, JEV), valamint (iii) egy garanciasémából (KKV-garanciahitel), amelyet szintén az EBA működtet.

2.2.1 A program költségvetése 432,56 millió €, amelyből az ETF Start-up hitel 168 millió €-t tesz ki, a JEV 57 millió €-t, a KKV-garanciahitel pedig 198,56 millió €-t. A KKV-garanciahitel nagyon keresett, emiatt a JEV-től 30,56 millió €-t át kellett ide csoportosítani. 2002. május 29-éig, illetve a költségvetési alapok kötelezettségi időszakának végéig az ETF Start-up hitel és a KKV-garanciahitel kezdeti költségvetési juttatását teljes egészében az EBA állta. A JEV számára összesen 14,5 millió € állt rendelkezésre különféle projektek megvalósítására.

2.2.2 A kockázati tőke-séma (ETF Start-up hitel) a KKV-k kockázati tőke-befektetését támogatja, különösen induláskor és a fejlődésük korai szakaszaiban, valamint az innovatív KKV-két, erre szakosodott kockázati tőke-alapokba történő beruházás révén.

2.2.2.1 Az Európai Közös Vállalkozás (JEV) keretében az EU anyagi hozzájárulást kínál a KKV-k számára, hogy az EU-n belül új, több nemzetet átfogó közös vállalkozásokat hozzanak létre.

2.2.2.2 A KKV-garanciahitel keretében az EU az EBA-biztosítékok és -ellenbiztosítékok költségeinek fedezését finanszírozza, hogy ezzel segítse az újító jellegű KKV-k számára nyújtott kölcsönök összegének növelését. Ezt a tagállamokban működő garanciasémák lehetőségeinek kibővítésével éri el, és

⁽¹⁾ ETF: Az Európai Beruházási Bank (EBB) által létrehozott Európai Technológiáhitel (European Technology Facility), melynek célja, hogy befektetések meglévő kockázati tőke-alapokon keresztül történő konszolidálásával kockázati tőkét gerjesszen a KKV-k számára a fejlett technológiai szektorban.

az új és a meglévő programokra egyaránt vonatkoztatja. A hitel részben – egy előre meghatározott összeg erejéig – fedezi a garancia időtartama alatt elszenvedett veszteségeket, különös tekintettel a KKV-k nem tárgyi eszközeinek finanszírozására.

3. A program hatása

3.1 Az Európai Bizottság jelentése szerint az ETF Start-up hitel keretében a fejlett technológiai szektorból (biotechnológia/élettudományok és informatika) 2002. júniusáig körülbelül 206 KKV használta ki a program adta lehetőségeket⁽²⁾; ezek a munkahelyteremtésben is igen pozitív eredményeket értek el. A KKV-garanciahitel 112 000 kisebb céget támogatott, amelyek több mint 30 %-kal növelték a foglalkoztatottságot, a legkevesebb javaslatot pedig a JEV támogatta (mindössze 137 javaslatot fogadtak el).

4. Észrevételek

4.1 Az Európai Bizottságnak a három sémáról írott jelentése⁽³⁾ a vállalkozások nagyon kis mintáján alapszik, ami azt jelenti, hogy a levont következtetések statisztikai, illetve valódi hibájának magas a valószínűsége.

4.2 Az 1998-tól (a kezdés éve) 2002-ig (a kiértékelés éve) tartó négyéves időszakban körülbelül 206 KKV használta ki az ETF Start-up hitel adta lehetőségeket. Az EGSZB alacsonynak tartja ezt a számot, összehasonlítva az Egyesült Államokban indított, ezzel egyenértékű kezdeményezéseink eredményeivel, ahol a magas rizikófaktorú kockázati tőke által támogatott hasonló intézkedésekre alapozva burjánzottak az induló KKV-k és virágoztak a vállalkozások. A JEV keretében csupán 31 több nemzetet átfogó közös vállalkozás indult, és 252 új munkahely keletkezett, ez az eredmény alulmúlta a várakozásokat. A KKV-garanciahitel eredményei jónak mondhatók.

4.3 A jelentésben szereplő előrejelzés a támogatásban részesülő cégek munkahelyteremtő erejéről korábbi (2001–2002 közepe) adatokon alapul, ezért ehhez a három sémához nem tekinthető megfelelőnek.

4.4 Az EGSZB nem rendelkezik meghatározó, konkrét és teljes adatokkal az új munkahelyek létrejöttéről (1998–2003), ami rendkívül megnehezíti a helyzet elemzését, az állásfoglalást és a következtetések levonását. Ennek ellenére az EGSZB újból hangsúlyozza, hogy különösen érdekelt a munkahelyteremtésre irányuló erőfeszítésekben, és felkéri az Európai Bizottságot, hogy a többéves program elfogadása után ezt tekintse legfontosabb prioritásának.

⁽²⁾ Az Európai Bizottság jelentése az Európai Parlament és a Tanács részére – COM(2003) 758 végleges, 2003.12.8.

⁽³⁾ Az Európai Bizottság jelentése az Európai Parlament és a Tanács részére – COM(2003) 758 végleges, 2003.12.8.

4.5 A magas kockázattal járó befektetések alapfeltételei az olyan újító jellegű ötletek támogatásának, amelyek később üzleti vállalkozássá fejlődnek és sikeres befektetési projekteket eredményeznek. Az effajta kockázatok látványos sikerei ellensúlyozzák a piac által be nem fogadott egyéb innovatív vállalkozások kudarcait.

4.6 A séma egyáltalán nem veszi figyelembe a hagyományos gazdaságot. Folyamatosan az újító jellegű tevékenységekre utal, ezáltal kizárja annak lehetőségét, hogy a hagyományos kis- és középvállalkozások is hozzáférhessenek a pénzügyi támogatásokhoz. Az innováció a gazdaság korszerűsítésének és a versenyképesség növelésének nagyon fontos eszköze. Ki kell azonban emelni, hogy: (a) az európai vállalkozásokat az a veszély fenyegeti, hogy a hagyományos szektorok termékeinek olcsó, külső országokból történő importjával szemben végleg elveszítik a piaci részesedésüket, (b) ha a hagyományos kis- és középvállalkozások nem kapnak támogatást, fennáll annak a veszélye, hogy oligopóliumok jönnek létre a kereskedelmi és a forgalmazási szektorokban, aminek erőteljes hatása a teljes termelési folyamaton érezhető lesz, és összességében a munkahelyek száma is csökken.

4.7 Az eljárások megvalósításáért felelős egyablakos rendszer felállítása révén a bürokrácia csökkentése, valamint a modern technológia által a felesleges iratok kiküszöbölése az alapfeltétele annak, hogy a KKV-k is részt vehessenek az érintett programokban.

5. Összefoglalás

5.1 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság által javasolt módosításokat a 2000/819/EK határozathoz.

5.2 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottságnak azzal a nézetével, hogy a három finanszírozási eszköz teljes hatását csak jelentős időeltolódással lehet kiértékelni, azonban meggyőződése, hogy már elegendő idő telt el bevezetésük óta ahhoz, hogy olyan következtetéseket lehessen levonni, amelyek alapján bizonyos módosítások már elvégezhetők; továbbá hogy a jelenlegi, ádázul versengő globalizált gazdaságban az idő létfontosságú, mivel az üzleti irányzatok és kilátások folyamatosan változnak.

5.3 Az EGSZB tisztában van vele, hogy 2001-ben és 2002-ben a nemzetközi környezet nem kedvezett a vállalkozásoknak és hogy az EU-ban kockázati tőke is csak csökkentett mennyiségben állt rendelkezésre, továbbá a nagy bankok is csak vonakodva folyósítottak kölcsönt a KKV-k számára. 2002-ben a garancia iránti igény Európában lényegesen megnövekedett, mert a nagy bankok a kölcsön kezelésének magas kockázatát és magas költségeit szem előtt tartva további biztosítékokat kértek. Ebben a helyzetben az EGSZB úgy véli, hogy ezek az eszközök, különösen a Garanciahitel és a Start-up hitel, továbbra is nagyon hasznosak. Továbbá az olyan kisebb, főleg a KKV-kra szakosodott bankokkal való együttműködés megerősítését javasolja, amelyeknek rugalmas a kommunikációs rendszere.

5.4 Az EGSZB támogatja a három séma keretén belül szervezett programokat, és tisztában van vele, hogy ezekre szükség van. Úgy véli azonban, hogy az a folyamat, amelyen keresztül a KKV-k az eszközökhöz hozzáférhetnek, nehézkes, bürokratikus és merev, minthogy a cégeknek gyakran jelentős problémái adódnak az információhoz való hozzáféréssel és a belső eljárásokkal.

5.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a KKV-garanciahitel különösen hasznos, ezért azt kéri, hogy jelentősen növeljék meg ezt a támogatási keretet, valamint tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy azok az országok is közvetlenül részt részesedhessenek belőle, amelyek mindeddig nem tartoztak a hatálya alá (Görögország, Írország és Luxemburg).

5.6 Az EGSZB támogatja azokat az erőfeszítéseket, amelyek célja, hogy a garanciahitelt az újonnan belépett tagországokra is kibővítsék, ahol több ezer KKV-nek nincs hozzáférési lehetősége banki kölcsönökhöz, és ezért nem képes hatékonyan befektetni és új munkahelyeket teremteni.

5.7 Az EGSZB úgy gondolja, hogy a program költségvetését úgy kell átalakítani, hogy az az új tagállamok igényeit is kielégítse. A jelenlegi költségvetés csak 15, nem pedig 25 tagállamot tartott szem előtt, az új tagoknak pedig biztos, hogy nagyobb szüksége van támogatásra.

5.8 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy tegye meg a szükséges lépéseket az ETF Start-up hitel további bővítésére, mivel ez alapvető támogatási eszköz innovatív KKV-k létesítéséhez és magas kockázatú üzleti vállalkozások támogatásához. Ezek a kutatáshoz és a technológia fejlesztéséhez szükségesek, akárcsak más KKV-befektetési sémák, amelyek nem tartoznak a fejlett technológia kategóriájába, de fontos üzleti érdekeltységük miatt biztosítani kell, hogy hozzáférhessenek a finanszírozási eszközök minden fajtájához. Az EGSZB ezért az alábbiakat javasolja:

- a) biztosítsanak garanciákat a cégek minden jogi formája számára, tekintet nélkül azok tevékenységi körére,
- b) tegyék elérhetővé az ETF Start-up hitelen keresztül finanszírozást a cégek minden fajtája számára,
- c) nyújtsanak több támogatást az újító jellegű, magas kockázatú kezdeményezések számára,
- d) minden esetben fokozatosan növeljék az indulási tőkét (ETF) a munkahelyek száma, illetve a foglalkoztatás és az innováció növekedése alapján,
- e) vonják be a bankrendszert az információterjesztésbe és a finanszírozási és garanciaprogramok támogatásába,
- f) vegyék figyelembe annak lehetőségét, hogy a kedvezményezett cégek számára a kamatlábat a garanciahitel és a bankok közötti központi megegyezés alapján lehessen meghatározni,
- g) vegyék figyelembe annak lehetőségét, hogy a garanciahitellel nemzeti kezdeményezéseket is lehessen támogatni.

5.9 Az EGSZB úgy véli, hogy az EU-ban a kutatás és a technológia fejlesztése számára rendelkezésre álló magán- és állami tőke nem elégséges ahhoz, hogy fedezze a KKV-k növekvő igényeit az információ, az új technológiák és a biotechnológia terén. Az EGSZB azt kéri, hogy jelentősen növeljék meg a finanszírozási alapokat ezeknek a szükségleteknek a kielégítésére.

5.10 Ahol szükséges, olyan gyors és rugalmas rendszereket kell megfontolni, kielemezni és használni, amelyeket az Egyesült Államokban már kiépítettek és sikerrel működtetnek. Szélesebb körben kell együttműködni szakosodott kockázati tőke-alapokkal, ahol és amikor csak a befektetés kamattal is jár⁽¹⁾. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy vegye át a kezdeményezést ebben az ügyben.

5.11 Az EGSZB úgy gondolja, hogy nagyobb erőfeszítésekkel kell tájékoztatni a KKV-kat a garanciahitel létezéséről és működéséről, és jobb hozzáférési és kommunikációs módokat kell találni az EBA-val és az EBB-vel. Az elvégzett felmérés azt mutatja, hogy a KKV-k többsége nem is tud arról, hogy az EU formális támogatási rendszert épített ki számukra. Ezért szükséges közvetlenül bevonni üzleti szervezeteket (kereskedelmi kamarákat, szakszervezeteket, kis- és középvállalkozások szervezeteit stb.), ez javítaná a tájékoztatást, közvetlenebbé és hatékonyabbá tenné a KKV-kkal a kommunikációt, és gyorsabban oldaná meg a program megvalósításakor jelentkező gyakorlati problémákat.

5.12 Az EGSZB úgy gondolja, hogy röviddel az új tagállamok csatlakozása után különleges kiértékelést kell végezni a hitelek igénybevételének megállapítására, mivel – bár az EU már most figyelembe veszi a csatlakozó országokban tapasztalt problémákat – biztos, hogy: a) a jelenlegi helyzet kevésbé lesz kedvező, mint az a jelentésben szerepel, b) jelentős szintű támogatásra lesz szükség, amelyet most még nem lehet felbecsülni, továbbá c) szükség lesz egy átállási időszakra, amely komoly kockázatokat jelent a KKV-k számára.

5.13 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság javaslatával, amely a JEV-t korábban szeretné leállítani a jelenlegi, sokat bírált struktúrájára való tekintettel. Azonban az EGSZB szeretné hangsúlyozni, hogy továbbra is támogatja a több nemzetet átfogó közös vállalkozásokat, mert meggyőződése, hogy az EU-ban jelentős lemaradások tapasztalhatók a nemzetek közötti projektek és üzleti vállalkozások terén, valamint hogy Európában el kell törölni az üzleti határokat.

5.14 Mindenképpen meg kell továbbá fontolni a JEV program újbóli beindításának lehetőségét, vagy egy hasonló elveken alapuló programot, miután (ha egyáltalán) majd bővítési lehetőségek merülnek fel az EU-n és az EGT-n belül

nemzetek közötti vállalkozások alapítására. Tehát kell egy olyan politika, amely a KKV-k közötti, több nemzetet átfogó vállalkozásokat oly módon támogatja, hogy ezt a fontos célt anélkül a felesleges bürokrácia nélkül lehessen megvalósítani, amely a JEV programot is visszafogta és végül kudarcát okozta.

5.15 Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy a kutatás és technológiafejlesztés hatodik keretprogramjában szerzett tapasztalat után újra be kellene vezetni kis léptékű programokat a KKV-k számára, mivel az efféle programok jelenleg nem képezik a többéves program részét.

5.16 Az EGSZB elismeri, hogy az alacsony szintű finanszírozási programok megvalósítása súlyos adminisztratív költségekkel jár, és hogy ezért ezekre igen jelentősek a korlátozások. Azt is megjegyzi azonban, hogy ha az ilyen programok kevésbé állnak rendelkezésre, akkor a KKV-k sem férhetnek hozzá, amelyek egyébként a magas szintű finanszírozási programokból nem részesedhetnek. Emiatt az EGSZB egyetért az Európai Parlamenttel és arra biztatja az Európai Bizottságot, hogy különösen legyen elővigyázatos, amikor ezeknek a programoknak a csökkentéséről vagy eltörléséről van szó, leginkább azért, mert ezek kimutathatóan a KKV-k tényleges igényeit képesek kielégíteni. Az EGSZB szerint az Európai Bizottságnak evégett együtt kellene működnie üzleti szervezetekkel.

5.17 Az EGSZB úgy véli, hogy a Kisvállalkozások európai chartája, amelyet az Európai Tanács Feirában (2002. június 19-én) fogadott el, különösen fontos kezdeményezés, és már számos véleményt alapoztak rá ebben a témában. Az EGSZB ismételten hangsúlyozza, hogy szükség van a Chartában leírt jogszabályok alapján történő gyakorlati megvalósítására.

5.18 Az EGSZB támogatja az I. Függelékben (tevékenységi körök leírása) kitűzött célok finanszírozását a KKV-garanciahitel (I. függelék, 4(a)(i) pont) számára, azonban meggyőződése, hogy ezt tovább lehetne szélesíteni a KKV-k képviselő szervezeteivel folytatott komoly és hosszú párbeszéd (pl. minőségi rendszerek, környezettanulmányok, minőségi tanulmányok, technikai és technológiai támogatás, technológia-átvitel) után.

5.19 Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy az Európai Bizottságnak meghatározó és hatékony intézkedésekkel meg kell erősítenie az innovatív KKV-kat és csökkentenie kell a bürokrácia mértékét a programokban (pl. felesleges dokumentumok elhagyása, eljárások gyorsítása stb.), mivel ezeknek negatív következményei vannak és szükségtelen késéseket okoznak.

5.20 Az EGSZB üdvözli a programok lényegét, és reméli, hogy a továbbiakban is támogatni és tőkéltesíteni fogják azokat.

Brüsszel, 2004. június 30.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ Az Európai Bizottság közleménye a Tanács és az Európai Parlament részére a kockázati tőke akciótervének (RCAP) megvalósításáról – COM(2002) 563, 2002.10.16.